

kao pobjeditelji, već poraženi i za-
bačeni. Smrću Kristovom svršio se
stari zavjet, a zasjao je novi i vječni
zavjet, da spasava sve narode.

Neprijatelji zapečativši grob Isusov
nisu mogli zapriječiti, da ne uskrsne
vječna Istina. Uskrsnuli Pobjeditelj
šalje svoje učenike svim narodima,
da im propovijedaju blagu vijest spa-
senja i primaju ih svetim krštenjem
u njegovu kraljevstvo: jednu, svetu,
katoličku i apostolsku Crkvu. Knjiga
pisana je krasnim stilom, elegantnom
dikcijom. Preporučam katoličkom la-
jkatu. *Dr. Franjo Zagoda.*

Schumacher Heinrich: *Christus in seiner Präexistenz und Kenose nach Phil. 2, 5.—8. Scripta Pontificii instituti biblici. I. Theil: Historische Untersuchung. Von dem Bibelinstitut in Rom preisgekrönt.*

Mladi učenjak, koji se istakao raspravom: *Die Selbstoffenbarung Jesu bei Mt, 11, 27. (Lk. 10, 22.)* obragjuje znamenito mjesto Fil. 2, 5.—8. s velikom erudicijom i akribijom.

Iza uvoda predočuje historički tumačenje riječi „ἀρπαγμὸς“ i to najprije u grčkih otaca.

Njihovo je svjedočanstvo odlučno, pošto su bolje razumijevali novoza-
vjetni jezik i pošto su bili bliži svjedo-
doci tradicije.

Istraživanjem grčke patristike do-
šao je do ovog rezultata:

Velika većina kao Euzebije, Atanasije, Ciril Aleks., Bazilije, Grgur Niški, Ivan Damaštenski itd. tumači, da se izrazom „ὁχ ἀρπαγμὸν κτλ.“ emfatički naglašuje pravna i naravna istobitnost s Ocem t. j.: Gosp. Isus Krist nije si nepravedno prisvajao jednakost s Bogom t. j.: Isusu pripada po naravi i pravno Božanstvo i jednakost s Bogom.

Prelazi na latinske Oce. Dok si ne možemo stvoriti pravi sud u Ciprijana i Paulina iz Nole, to svi ostali Oci smatraju „non rapinam“ kao naglašivanje misli, da je Isus po naravi jednak Bôgu.

Napokon ukratko spominje jednako tumačenje sirskih Otaca.

Konačni je rezultat proučavanja patrističke literature: ὁχ ἀρπαγμὸν ἡγήσαντο κτλ. je emfatički izražaj, da se označi, kako Kristu pravno i po naravi pripada jednakost s Bogom. Zato se može najzgodnije prevesti: On nije trebao da drži za nepravdu, što ima jednaki bitak s Bogom.

Iza toga promatra „ἀρπαγμὸς“ kod kasnijih exegeta: katoličkih i akatoličkih.

Porazno iznosi za moderne akatoličke exegete, kako su oni zabacujući a priori božanstvo Kristovo radi svoje krive pretpostavke došli upravo do protivnog rezultata od svetih Otaca. Dok je Ocima „ὁχ ἀρπαγμὸν κτλ.“ emfatičko naglašivanje jednakosti s Bogom, to je modernima „ὁχ ἀρπαγμὸν“ emfatičko naglašivanje negacije jednakosti s Bogom.

Ponose se historičkom metodom, a radi svojeg agnosticizma napustili su tu metodu, da ne moraju priznati Božanstva Kristova.

U drugom dijelu obragjuje jednako metodom ostale riječi našeg klasičkog mjesta.

Lijepo i odlučno svršava: *Leitstern ist und bleibt: Die Gesamt patristik betrachtet „ὁχ ἀρπαγμὸν“ κτλ. als Ausdruck für die Rechtmässigkeit und Naturgemässheit der Christus zukommenden Gottgleichheit: „Οτι ὁχ ἤρπασεν ἀλλ' ἔχει τῆ φύσει. (Cyrill von Jer.)*

Preporučam bogoslovima.

Dr. Fr. Zagoda.

Walther G.: *Untersuchungen zur Geschichte der griechischen Vaterunser-Exegese. (Texte und Untersuchungen zur Gesch. d. altchristl. Literatur, herausg. von A. Harnach u. C. Schmidt. XL, 3.) Leipzig 1914 str. 123. M. 4.50.*

Niti jednoga većega egzegeta iz prvih kršćanskih vremena nije bilo, koji se ne bi bio zaustavio i na najboljoj molitvi svih vjekova — molitvi Gospodnjoj. Zato napisati povijest razjašnjenja „očenaša“ bilo bi za poznavanje stare kršćanske egzegeze